

Hitlers mann i Norge i eksklusivt Dagblad-intervju:

«SLIK HJALP JEG QUISLING TIL MAKTEN»

Historien om Vidkun Quislings kupp 9. april 1940 har fremdeles mange hvite flekker. Hans Wilhelm Scheidt, Hitlers mann i Norge, var den som dirigerte begivenhetene på Hotel Continental denne dagen, sammen med Quisling og Viljam Hagelin. Han er den eneste gjenlevende av trekjøveret, og han er aldri blitt avhørt av noen norsk myndighet.

Bjørn Bjørnsen har intervjuet ham spesielt for Dagbladet, i forbindelse med sin bok «Det utrolige døgnet».

Scheidts beretning avviker på mange punkter fra offisiell historie, slik den kom for eksempel fram i Quisling-prosessen.

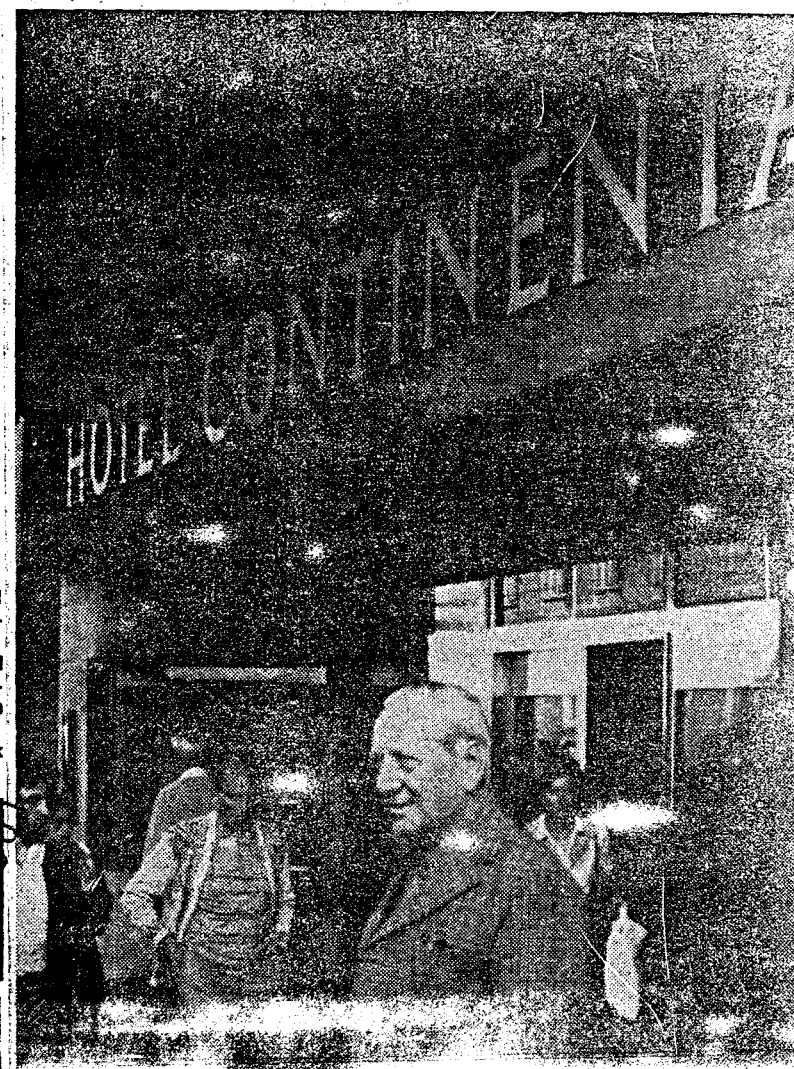
— Jeg har ikke fått plass til hele hans framstilling i min bok, sier Bjørnsen. Men det er såvidt jeg kan bedømme, ikke noe i veien for at den i hovedtrekk kan være riktig, og da har den krav på interesse.

«Det utrolige døgnet» kommer ut på Gyldendal norsk Forlag den 27. september.

Hans Wilhelm Scheidt
forteller sin historie —
etter 37 års taushet

16591

Hans Wilhelm Scheidt — 37 år etter. (Foto: Reidar Schønfelt)

Reportasje: Bjørn Bratten

TILBAKE TIL CONTINENTAL

Blant turistene på Theatercaféen i sommer, var en grående pensjonist i slutten av 60-årene, en elskverdig herre i turtidsskjer med en smule innkjøp til gemyttelighet rundt midten. Noen tok ham kanskje for svenske eller finne på grunn av aksenten. Ingen ropet gjenkjennelse med så mye som et ayebyrn. Heller ikke regjeringsmedlemmene som han passerte på fortøuet på sin vei inn i kaféen. De deltok i en oljekonferanse på Hotel Continental den dagen og benyttet en pause til å slikke sol utenfor.

Hans Wilhelm Scheidt vil ha det slik. Han er ofte på sommerferie i Norge, og benytter som regel anledningen til en tur innom Continental eller Theatercaféen. Det kunne bli ubehagelig om for mange kjente ham igjen.

For han er den siste gjenvende av de tre som spilte hovedrollen her den 9. april 1940. De to andre, forretningsmannen Albert Viljam Hagelin — Quislings representant i Tyskland — og Vidkun Quisling selv, gikk i graven før de hadde utlevvert alle sine hemmeligheter. Scheidt på sin side gikk i dekning i Tyskland, og er aldri blitt avhørt, hverken som vitne under Quisling-prosessen eller av Undersøkelseskomisjonen. Derfor er begivenhetene på Hotel Continental denne dagen fremdeles en historie med mange hvite flekker.

IKKE VITNE I NORGE

— Det britiske militære etterrettingsvesenet avslørte min identitet forholdsvis kort tid etter at krigen var slutt. Men av en eller annen grunn ville ikke britene at jeg skulle vitne i Norge. Så de underrettet aldri nordmennene. Og slik si-

tuasjonen var den gangen, ville det neppe ha tjent noen hensikt, om jeg hadde meldt meg frivillig, så jeg fortsatte min tilværelse som Gordon i Tyskland, sier Scheidt.

Så langt hukommelsen strekker til, har han ikke noe å skjule om sin rolle i det drama som utspilte seg omkring 9. april 1940. De eneste opplysningene han fremdeles vil holde tilbake, angår mennesker som fremdeles har nære slektninger i live og hvis rolle nok kan bli noe omvurdert dersom brev og dokumenter han er i besittelse av, blir kjent. Disse har han deponert i Deutsches Bundesarkiv. Der skal de forbli under lås og slå i 30 år.

Det begynte like før jul 1939 da den 32 år gamle Hans Wilhelm Scheidt ble tilkalt til et møte mellom Hitler, Hagelin og Quisling, i Rikskanselliet i Berlin.

Scheidt som er fra Finland, men er vokst opp i Tyskland, hadde gjort en rask karriere i partiet og var blitt sjef for Nordenavdelingen i partets utenrikspolitiske kontor, ledet av Alfred Rosenberg, i den egenskap hadde han møtt både Quisling og en rekke andre pro-tyske nordmenn, og han hadde vært i Norge flere ganger.

Nå har det vært alminnelig antatt at Quisling i Berlin utarbeidet planer for et statskupp i Norge, sammen med Scheidt og Hagelin og i samarbeid med Rosenberg. Meningen var at Quisling skulle danne en regjering som så skulle be om tysk hjelp. Men Hitler fant planen ubrukelig og avsluttet å ta Norge uten å blande inn Quisling. Senere har Sverre Hartmann lansert en teori om at Quisling hele tiden ble holdt i reserve i tilfelle nordmennene skapte vanskeligheter.

NORGE I SØKELYSET

Scheidt avviser begge disse fremsettningene.

— Men det ble da beviselig lagt planer om statskupp i Berlin?

Vidkun Quisling som statsminister av Hitlers nåde, innsatt av hans mann i Norge. (Foto: Sverre Heiberg)

Aldri for alvor, bare som et periferit emne under samtalene i Berlin. Både Quisling selv og vi var klar over at hans maktgrunnlag var for tynt. Men etter samtalene hos Hitler visste vi jo at noe ville skje i Norge, at landet var i søkelyset for begge partier i krigen og at Hitler akter å gripe inn hvis de allierte gjorde tegn til landgang. Quisling på sin side var den eneste pro-tyske politiske leder i Norge, selv om han ikke var nasjonalsosialist i tysk forstand. Han hadde alltid ment at Nygaards-vold-regjeringen var ulovlig. I de store begivenhetene som vi ventet ville utspille seg i Norge, måtte Quisling komme til å spille en sentral rolle. Hitler lovet å støtte ham. Men vi visste ikke noe om når og hvordan det kunne skje.

Etter møtet hos Hitler ble jeg trukket til side av Hitler selv og pålagt å reise til Norge som hans personlige observatør. Jeg skulle rapportere direkte til Hitlers militære adjutant i Rikskanselliet, særlig om alle tegn på alliert landgang i Norge og norsk politisk reaksjon på det. — Rosenberg var over-

hodet ikke inne i bildet, han hadde ikke noe med dette å gjøre.

40 000 FALSKKE PUND

— Så jeg dro like over jul til Oslo med en kuffert med engelske pundsedler — 40 000 pund som jeg kunne bruke som jeg ville — til etterretning og annen virksomhet. (Noen av de samme sedlene dukket i Quisling-prosessen opp som bevis, på at Quisling hadde mottatt støtte fra Tyskland). Sedlene var falske, men gode nok. Ikke en eneste bank nektet å veksle dem inn. Det Tredje Riket hadde så høy kvalitet på sitt falskmysteri at det skapte alvorlige problemer for Bank of England.

Jeg brukte pengene til å lenne agenter og informasjonskilder rundt om i Norge. Hagelin fikk noe til politiske formål. I an hadde jeg kanskje et dusin nordmenn i min tjeneste i kortere eller lengre perioder.

Quisling hadde jeg ingen forbindelse med i denne anledningen, for han skulle ikke kompromitteres. Derimot var jeg i kontakt

med noen av hans folk, bl.a. da vi overveide å kjøpe Tidens Tegn i januar. Den slet med tung økonomi. Det ble ikke noe av, men Fritt Folk ble som kjent dagsavis like før okkupasjonen. Finansieringen av dette ble ordnet på andre måter og ikke med mine pundsedler. Flere og flere ting utover våren tydet etter Scheidts mening på at de allierte var i ferd med å slå til i Norge. Hans rapporter (som er trykt opp senere) gjenspeiler dette og faller i tråd med norske nazisters argumentasjon både i Norge og Tyskland i denne tiden.

Scheidt kjørte sitt eget løp i Norges-spørsmålet. Uavhengig av den tyske sendemann, dr. Bräuer, som fremdeles mente at Tyskland var best tjent med et nøytralt Norge. I motsetning til Bräuer, fikk Scheidt imidlertid sine rapporter fram direkte til Hitler. Hvorvidt de har hatt noen avgjørende betydning for Hitlers avgjørelse om «spranget mot nord», skal være usagt.

Ved mærdsskiftet mars/april var Scheidt i Berlin, overbevist om at nå var det like for de allierte slo til i Norge. Han sakte

audiens hos Hitler, men slapp ikke til før han måtte dra tilbake. Hagelin var hos Raeder i slutten av mars i samme ærend.

QUISLING PÅ CONTINENTAL

Så kom 9. april. Quisling hadde tatt inn på Hotel Continental om kvelden den 8. etter å ha sendt ut flyvebladet der han krevde regjeringsmakt til Nasjonal Samling etter den britiske mineleggingen. Han bodde på et rom i tredje etasje med sin sekretær Franklin Knudsen. Navnet hans stod ikke i hotellets gjestebok.

Scheidt overnattet hos marinestasjon, Richard Schreiber, på Bygdøy. De to var blitt underrettet om hva som foresto gjennom Schreibers egen forbindelse med Tyskland. Schreiber hadde leid et kontor ute i byen. Der hadde han både telex- og radiotorbildelse med sine overordnede, den tyske marineledelsen.

Schreiber og Scheidt hadde ordre om å innfinne seg på

På gamle tomter. — Scheidt møter Dagbladet på Hotel Continental i Oslo, akkurat der han hjalp Vidkun Quisling til å bli statsminister, så lenge det varte. (Foto: Reidar Schønfelt)

havnen ved Rådhuset der de tyske krigsskipene med generalstab, fem tusen soldater, sambandsfolk, propagandaavdeling og et musikkorps skulle legge til kai klokka 4.15.

De startet i god tid fra Bygdøy i hver sin bil. Scheidt i sivil, Schreiber med en frakk over marineuniformen. Underveis kjørte Scheidt på et tre med sin Chevrolet, og Schreiber måtte komme tilbake for å lete etter ham. De behøvde knapt å engstet seg for å komme sent. Minuttene ble til timer mens de spaserte fram og tilbake foran Pipervika politistasjon. Ingen krigsskip var i sikte. Schreiber hadde et nervøst gemytt, og det hjalp ikke særlig på stemningen at han visste at Scheidt gikk med et kart der de strategiske mål i Oslo var innmarkert med rødt, i veska. Folk var blitt skutt for mindre enn det i en krigssituasjon. Men ingen interesserte seg for dem i den gråkalde disige morgenen.

Fortsettes neste side

«Slik hjalp jeg Quisling til makta»

Fortsatt fra s. 21

MEN «BLÜCHER KOMIKKE

Til slutt dro de opp til Sjømannsskolen for å speide ut- over fjorden. Fremdeles var der ingenting å se. Etter et par timers forgyves venting, var det ikke annet å gjøre enn å sette kursen mot den tyske legasjon på Drammensveien.

Der fikk de vite at det var skyting ved Kristiansand, og radioen fortalte at noe var gått galt i Oslofjorden. Like etter drønnet de første, tyske flyene inn over byen.

Også herfra avviker Scheidts fremstilling fra de vanlige kilden (Quisling-prosessen, forskjellige vitneforklaringer o.l. Disse ble jo avgitt fem år etter begivenhetene, og er forståelig nok også beheftet med den usikkerhet som tidsavstanden — og ikke minst den opphissede stemningen omkring landssvikoppkjøret — skapte).

Under Quisling-prosessen ble det antatt at Scheidt og

Schreiber kom til Hotel Continental tidlig om morgenen. Scheidt benekter det.

Slik gikk det til, sier han: — En god tid etter at de første, tyske flyene var kommet inn over Oslo, befant jeg meg fremdeles i den tyske legasjon på Drammensveien. Utpå formiddagen kom den første tyske patruljen på en norsk lastebil fra Fornebu. Jeg hoppet opp på den. Vi kom til Klingenberg kino. Der stod en stor flokk mennesker, og en gruppe ridende, norsk politi. De var mest opp-tatt av nordmennene.

REKVIRERTE NORSK POLITIBIL

Underoffiseren og jeg gikk foran lastebilen med soldatene mot Grand etter en kort samtale med en av de norske politifolkene som snakket tysk. På hjørnet ved Rosenkrantzgata hoppet vi opp på planet og dro til Møllergata 19 der vi hadde hørt at det fantes en radiosender som vi skulle besegle. Det gikk greit. Utenfor Møllergata stod en norsk politibil. Den re-

Bjørn Bjørnsen, — i dag intervjuer han Scheidt for Dagbladet, og tirsdag kommer hans bok om 9. april 1940.

kvirerte vi med sjåfer. Han kjørte oss til Continental.

— Hvordan kunne De vite at Quisling var på Continental?

— Hagelin var på Continental. Han pleide å bo der, og han hadde fortalt meg at også Quisling ville være der. Avtalen mellom oss tre var at vi skulle møtes på Continental hvis noe kom på.

Etter litt fram og tilbake med Franklin Knudsen, Quislings sekretær, som nektet for at Quisling bodde på rommet hans, slapp Scheidt inn til Quisling.

— Hva gjør vi nå? spurte Scheidt. Quisling satt fremdeles ved

frokosten som han hadde fått brakt opp og svarte ikke med en gang. Men han hadde en regjeringsliste klar. (Det hadde han forøvrig hatt lenge — allerede i 1933 da han var forsvarsminister — drøftet Quisling å danne regjering i strid med stortingsflertallets vilje, og navnene var i stor utstrekning de samme som den gang).

— Vi fikk vite at Nygaardsvold og regjeringen var forsvunnet sammen med Kongen og de øverste embetsmenn og offiserer fra byen. Quisling hadde forsøkt å få tak i Kongen.

— Quisling gav meg listen med navn, og vi ble enige om at han skulle forsøke å danne en midlertidig regjering med Hitlers tillatelse, sier Scheidt.

Hagelin og jeg begav oss til den tyske legasjon til fots. Jeg gav Schreiber teksten til et telegram til Hitler. Gjennom hans hemmelige sender ble det ekspedert til Tyskland.

QUISLING SNAKKET SANT

Her er det igjen uoverensstemmelse mellom Scheidts opplysninger og det som kom fram bl.a. i Quisling-prosessen. Scheidt hevder bestemt at dette telegrammet ble sendt, og at Hitlers godkjennelse kom etter noen timer.

Nå foreligger det ingen spor av denne korrespondansen i

tyske arkiver. Hvis det Scheidt forteller er riktig, vil det indikere at Quisling ikke løy som alle trodde, da han under prosessen hevdet at kuppet ikke var planlagt. De manglende kopiene kan skyldes at forbindelsen gikk gjennom Schreiber og utenom de offisielle kanalene. Det vil i tilfelle forklare at Scheidt, som var tysk offiser, våget å blande seg inn i storpolitiske forhold som han gjorde denne dagen, og at Hitler først senere på kvelden — ikke fra begynnelsen — krevde at Quisling skulle være statsminister i en ny norsk regjering før Bräuer dro til Elverum for å forhandle med Kongen.

Kildene sier at den tyske marineattasjen var med til Forsvarsdepartementet. Scheidt benekter det. — Quisling, Hagelin og jeg — muligens også Franklin Knudsen, men det kan jeg ikke huske sikkert — dro til Forsvarsdepartementet alene.

Quisling plasserte seg i storsalens tomme stol og sa: «Den ekte forsvarsministrens sekretær som fremdeles var der til å ringe. Meningen var å få stoppet motstanden, som var blitt rapportert fra Agdenes og Oslofjorden. Men Quisling fikk ingen forbindelse, og trekløvert returnerte til Continental. I mellomtiden hadde tyskerne inn tatt byen, og Hitlers god-

kjenning av Quislings regjeringsdannelse var — ifølge Scheidt — innløst. Så Quisling tok nok en tur til Forsvarsdepartementet på Akershus, denne gangen for å gi ordre om at Nygaardsvold-regjeringen skulle arresteres. Heller ikke det kom det noe ut av. Oberst Hjorth på Elvrum sa ha og ja og barikaderte veien mellom Hamar og Elverum.

OPPROPET TIL DET NORSKE FOLK

Tilbake på Continental gjorde Quisling ferdig oppropet til det norske folk. Scheidt og Franklin Knudsen gikk rundt hjørnet der kringkastingen den gangen hadde studio og konterer. Knudsen hadde allerede vært der på egen hånd uten å oppnå noe. Denne gangen gikk det bedre. Scheidt fortalte hvem han var og slapp inn. Hvem han snakket med husker han ikke lenger.

De var alle særdeles høflige. Jeg behøvde ikke engang vise legitimasjon, sier han. Og Quisling fikk sendt.

I Nrk's historie, bind II som nå er på trappene, har Hans Fredrik Dahl beskrevet denne scenen slik kringkastingsfolkene opplevde den. Scheidts identitet skal ha blitt bekreftet i den tyske legasjon dit de ringte mens han ventet i resepsjonen.

Quisling slapp i alle fall til. Nøyaktig tolv timer etter at kringkastingen hadde fortalt at Nygaardsvold-regjeringen var flyttet til Hamar, kom Quisling til mikrofonen og fortalte at han hadde tatt makten og at all motstand skulle opphøre. Det medførte at mobiliseringen ble avblåst mange steder. Men også ny motstandsvilje.

Scheidts rolle som fødsels-hjelper for dette storsjokk nummer to denne dagen, var uten tvil betydelig. Quisling selv snakket dårlig tysk, — sakte, omstendlig og overkorrekt. Tysk-korrespondansen var det Hagelin som stod for, og den øvrige forbindelse med Tyskland tok Scheidt seg av. Andre som var på Continental den dagen, bekrefter at det var Scheidt og Hagelin som gav ordene og styrte begivenhetene.

Men da Hitler oppdaget at Quisling i stedet for å stoppe motstanden, stimulerte den, lotte han ikke med å la ham falle. Heller ikke Scheidts posisjon ble styrt av det.

Den tyske sendemann som satset på å få til en fredelig løsning med Nygaardsvold-regjeringen og bekjempet Quisling så langt han maktet, spilte fallitt da administrasjonsrådet som han bidro til å få opprettet, ikke førte til noen fred. Han ble sendt til fronten. Og så kom Terboven.